

Divadelní fakulta Akademie múzických umění v Praze

Katedra Teorie a kritiky

Oponentský posudek na diplomovou práci

Jakub Liška:

Předloha v tvorbě spolku JEDL

Bakalářská diplomová práce Jakuba Lišky má nepochybně zajímavé, přínosné a aktuální téma. Umělecká tvorba Lucie Trmíkové, Jana Nebeského, Davida Prachaře a jejich pravidelných či příležitostných spolupracovníků uváděná pod společnou značkou JEDL patří nepochybně k tomu nejpodstatnějšímu v českém divadelním prostoru nejen v posledních letech. Jejich systematické zkoumání možností a limitů současného divadelního jazyka, napájeného většinou klasickými textovými (ať již dramatickými či literárními) předlohami je pozoruhodné a po právu oceňované. Také na autorském a badatelském zaujetí Jakuba Lišky zvoleným tématem je patrné, že práci spolku JEDL sleduje delší dobu, systematicky a se vstřícným a nepředstíraným zájmem. To všechno jsou dobré předpoklady pro kvalitní diplomovou práci.

Výsledný veskrze sympatický text je však v řadě momentů bohužel poněkud nedůsledný a problematický. Pominu nyní četné stylistické a formulační neobratnosti (...*kde s nazkoušenými inscenacemi získali mnohá ocenění...* (str.9) / ... *Došlo ale na úpravu některých božských jmen, jež se v římském světě jmenovala jinak nežli v antickém Řecku* ... (str.16) / *láson je chytrý, snaží se najít smířčí řešení* (str.18). Familiární označení autora... *Jean* (myšleno Anouilh) *měl v tomto ohledu více volnosti* (str.20) Také některá konkrétní pojmenování prvků zkoumaných inscenací nejsou zcela obratná a pregnantní.

Místo výrazu *hrnčířka* by bylo pro zúčastněnou performerku nepochybně vhodnějším označením profese *keramička* (str. 32), stejně tak by textu usilujícímu o odbornost pravděpodobně slušel spíš termín *akvarelové barvy/akvarely* než *vodové barvy* (str.32). ... Ipotetická formulace *...studuje školu pro kněze* by se jistě s dala úspěchem nahradit např. *... studuje teologii/bohosloví*. To vše jsou však vzhledem k celku skutečně spíše marginálnější otazníky nad použitou formou.

Metodologicky je pro mě mnohem podstatnější otázka, proč se autor soustředí z dnes již poměrně rozsáhlého repertoáru JEDLu pouze na **dvě inscenace** a jejich předlohy (*Médeia, Soukromé rozhovory*), tím spíš, že **sám opakovaně uvádí, že se jedná o dvě části volné scénické trilogie**? Je si tedy dobře vědom, že do této triády patří ještě Eliotova *Pustina*. Kromě toho, že mi vypuštění této inscenace připadá poněkud svévolné a nelogické, ochudí se tím především předmět zkoumání.

Zvolené téma: role a vývoj předlohy by se přece daleko lépe analyzovalo na větším množství materiálu. V případě dvojice inscenací by tak **bylo přesnější spíše než o analýze hovořit o komparaci**. Jistě i takový přístup je možný a legitimní, kdybychom se však od autora z jeho textu dozvěděli, **proč k redukci trilogie došlo a jaký cíl tím sleduje**, což se bohužel nestane. Samozřejmě se mohu domýšlet, že k tomu přistoupil proto, že dvojice *Médeia/Soukromé rozhovory* má vzhledem k tématu ničující krize dlouhodobého partnerského soužití řadu výrazných společných témat a motivů, ale i přesto považuji nezdůvodněné vypuštění *Pustiny* vzhledem k formulovanému zadání diplomové práce za ne příliš šťastné.

Podstatnou část práce Jakuba Lišky zaujímá stručná geneze různých autorských zpracování *Médeii* ve vztahu k výsledné textové syntéze Lucie Trmíkové. Zde formuluje přehledně, srozumitelně, s přiměřeným množstvím příkladů a odkazů. V případě *Soukromých rozhovorů* by možná nebylo na škodu přece jen rozšířit exkurz směrem k myšlenkovému a autorskému zázemí Ingmara Bergmana, ovlivněnému severským protestantismem.

I k jeho svobodné a suverénní „dvojdmosti“ ve světě divadla a filmu. Stejně tak by si v důsledku nepochybně zasloužila větší plochu charakteristika jedinečného tvůrčího rukopisu Lucie Trmíkové v ne zcela běžné a vídané dvojdmosti autorka/herečka, tím spíše, že byl s touto osobností v blízkém kontaktu, což dokládá poděkováním v úvodu práce. Otázkou je, jestli jedním z důležitých pramenů bakalářské diplomové práce neměly/nemohly být informace získané rozhovorem s herečkou/autorkou. Jistě by zde bylo možné ke zkoumanému tématu získat řadu cenných a objevných informací. Zde však Jakub Liška bohužel jen stručně naznačuje.

Přes výše uvedené výhrady a otazníky je na Liškově práci velice sympatické jeho zaujetí zvoleným tématem, evidentní znalost tvorby spolku JEDL a vnímavé čtení jejich produkce.

Správně, byť ne zcela komplexně pojmenovává hlavní témata a inspirační zdroje, k nimž se nevšední partnerská a tvůrčí dvojice Trmíková – Nebeský kontinuálně vrací: komplikované partnerské vztahy vystavené dlouhodobé krizi a devastaci přetvářkou či společenskými konvencemi. Ve středu jejich pozornosti se také opakovaně objevují nevšední osobnosti v konfrontaci s konformním a nepřátelským prostředím a v neposlední řadě je pro jejich tvorbu charakteristické hluboké a nesentimentální zkoumání živé a žité spirituality tady a teď. To vše JEDL realizuje formou výrazného autorského přístupu nejen v rovině textové, ale zejména inscenační, což činí z jeho tvůrců nepřehlédnutelný fenomén současného českého divadla.

Zejména pro toto upřímné zaujetí, snahu proniknout do hloubky, porozumět a správně interpretovat zvolené téma **doporučuji práci Jakuba Lišky k obhajobě a navrhuji klasifikaci C.**

Mé tři otázky pro Jakuba Lišku:

- Z jakého důvodu jste se rozhodl vypustit z předmětu svého zkoumání inscenaci Eliotovy *Pustiny*, přestože víte, že se jedná o volnou trilogii?
- Vzhledem k tomu, že se práce věnuje tvorbě současných, žijících tvůrců, nabízela se také možnost pracovat s jejich bezprostřední výpovědí/komentářem/rozhovorem. Uvažoval jste o této možnosti? Pokud ano, proč jste se rozhodl s ní výrazněji nepracovat?
- Můžete se z hlediska tématu „Předloha v tvorbě spolku JEDL“ vyjádřit také k dalším, novějším inscenacím (*Zahradníček / Vše mé je tvé; Pan Pros; Zlý sen*)?

V Praze 26. srpna 2020

Mgr. Radovan Lipus, Ph.D.